

Rejestr umów o dzieło

Analiza danych z dokumentów ZUS RUD przekazanych od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.

Warszawa 2022

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Rejestr umów o dzieło. Analiza danych z dokumentów ZUS RUD przekazanych od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.

Opracowanie tekstu: Zespół Analizy Ryzyka

Opracowanie graficzne: Biuro Poligrafii ZUS

Wydawca

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

ul. Szamocka 3, 5

01-748 Warszawa

Spis treści

1. Wstęp	2
2. Sposób składania zgłoszeń umów o dzieło.....	3
3. Zgłoszenia umów o dzieło w poszczególnych miesiącach	4
4. Zgłaszający umowę o dzieło	5
4.1. Rodzaje podmiotów zgłaszających umowę o dzieło.....	5
4.2. Zgłaszający umowy o dzieło w podziale na województwa.....	6
4.3. Zgłaszający umowy o dzieło w podziale na oddziały ZUS	9
5. Wykonawcy umów o dzieło.....	10
5.1. Płeć wykonawców umów o dzieło	10
5.2. Wiek wykonawców umów o dzieło	11
5.3. Wykonawcy umów o dzieło w podziale na województwa	12
5.4. Cudzoziemcy jako wykonawcy umów o dzieło.....	14
5.5. Wykonawcy umów o dzieło według rodzaju działalności płatników składek w klasyfikacji PKD	14
6. Średnia długość trwania umów o dzieło	16
7. Struktura płatników składek zgłaszających umowy o dzieło.....	16
7.1. Podział płatników składek zgłaszających umowy o dzieło ze względu na liczbę ubezpieczonych	16
7.2. Podział płatników składek zgłaszających umowy o dzieło ze względu na rodzaj działalności w klasyfikacji PKD	18
8. Działy PKD najczęstsze w województwach wśród płatników składek zgłaszających umowę o dzieło	19
9. Przedmiot umowy na formularzu ZUS RUD.....	23
10. Podsumowanie	23

1. Wstęp

Przepisy Tarczy Antykryzysowej od 1 stycznia 2021 r. wprowadziły obowiązek informowania ZUS o umowach o dzieło. Zobowiązani przekazują informację na formularzu ZUS RUD (zgłoszenie umowy o dzieło). Wpisują do niego dane swoje oraz wykonawcy umowy o dzieło, a także datę rozpoczęcia i zakończenia wykonywania tej umowy oraz jej przedmiot. Formularz można wypełnić i złożyć w formie elektronicznej za pomocą Platformy Usług Elektronicznych ZUS (PUE ZUS) lub w formie papierowej. ZUS zapisuje dokumenty ZUS RUD w rejestrze umów o dzieło.

W ramach niniejszego opracowania przekazujemy informacje o zgłoszeniach umów o dzieło, które ZUS zapisał w rejestrze od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.¹ W tym czasie do ZUS przekazano 1,1 mln dokumentów ZUS RUD². Dotyczyły one ponad 1,7 mln umów o dzieło, a informacje przekazało 74,4 tys. podmiotów, z czego 71,5 tys. (96,2%) to płatnicy składek. Wartym podkreślenia jest fakt, że w odniesieniu do liczby aktywnych płatników składek, która wynosiła 2,2 mln³, oznacza to, że na 10 tys. płatników składek tylko 330 wykazywało zawieranie umów o dzieło na ZUS RUD. Liczba osób wykonujących umowy o dzieło natomiast wyniosła 337,3 tys. W odniesieniu do liczby ubezpieczonych, która wynosi 16,1 mln⁴, oznacza to, że na 10 tys. ubezpieczonych przypadało 209 osób zgłoszonych jako wykonujący umowy o dzieło na ZUS RUD.

Wyniki analizy danych w rejestrze umów o dzieło, które zostały zawarte w opracowaniu, dotyczą:

- sposobów składania ZUS RUD,
- liczby ZUS RUD złożonych w poszczególnych miesiącach,
- liczby złożonych ZUS RUD w podziale według:
 - zgłaszającego umowę o dzieło (rodzaju podmiotu),
 - województwa, z którego pochodził zgłaszający umowę o dzieło,
 - oddziału ZUS właściwego dla zgłaszającego umowę o dzieło,
- liczby zgłoszonych wykonawców umów o dzieło w podziale według:
 - płci, wieku oraz województwa, z którego pochodził wykonawca umowy o dzieło,
 - rodzaju działalności w klasyfikacji PKD,
- średniej długości trwania umów o dzieło,
- liczby płatników składek, którzy przekazali ZUS RUD, w podziale według:
 - liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń w listopadzie 2020 r.,
 - rodzaju działalności w klasyfikacji PKD.

Pilotażowo przeprowadzono również analizę w celu syntetycznej klasyfikacji umów ze względu na jej przedmiot. Należy przy tym zaznaczyć, że podmiot, który uzupełnia przedmiot umowy na formularzu ZUS RUD, może wprowadzić dowolną informację. Dlatego w przeprowadzonej analizie wykorzystano metody eksploracji tekstu (*text mining*), czyli procesu przekształcania nieustrukturyzowanego tekstu w dane strukturalne w celu łatwiejszej analizy.

¹ W grudniu 2021 r. zostały przekazane informacje o analizach przeprowadzonych za okres od stycznia do września 2021 r.

² W analizie nie uwzględniono ZUS RUD, które zawierały zapisy nieobowiązujące, wycofane oraz niesłusznie wysłane.

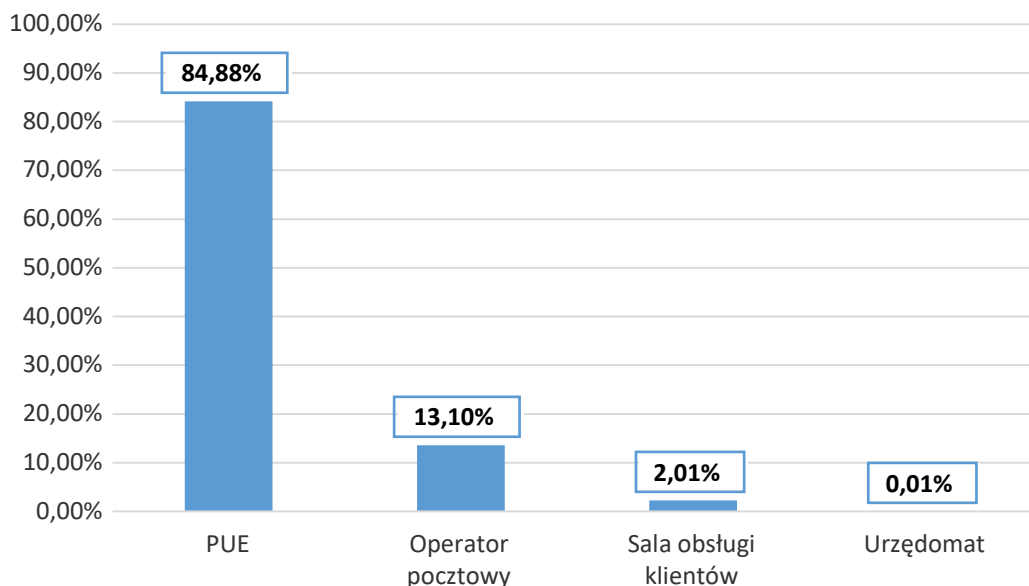
³ Aktywni płatnicy składek w ubezpieczeniach emerytalnym i rentowych wg stanu na 31 grudnia 2021 r.

⁴ Osoby objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi wg stanu na 31 grudnia 2021 r.

2. Sposób składania zgłoszeń umów o dzieło

Umowy o dzieło zgłaszano przede wszystkim na PUE ZUS. W ten sposób przekazano 968,5 tys. formularzy ZUS RUD. Jest to 84,88% ogółu zgłoszeń. W jakim stopniu korzystano z różnych sposobów zgłaszania prezentuje wykres 1 i tabela 1.

Wykres 1. Sposoby składania zgłoszeń umów o dzieło do ZUS

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Tabela 1. Zgłoszenia umów o dzieło w podziale na sposoby składania zgłoszeń umów o dzieło do ZUS

Sposób przekazania do ZUS zgłoszenia ZUS RUD	Liczba złożonych ZUS RUD
PUE	968 461
Operator pocztowy	149 507
SOK (sala obsługi klientów)	22 879
Urzędomat	82
Razem	1 140 929

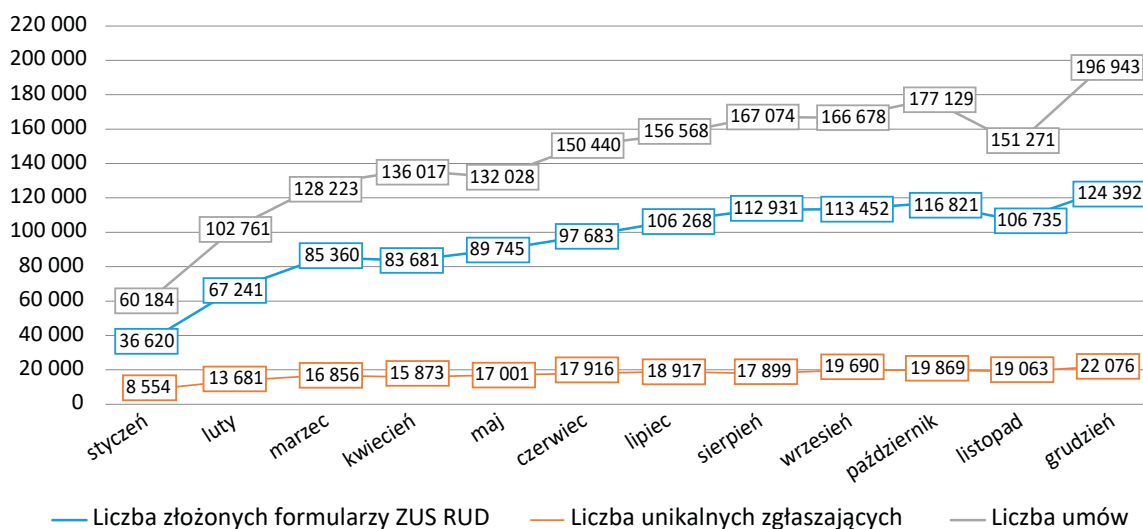
Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Drugim najczęstszym sposobem składania ZUS RUD była przesyłka pocztowa. Tak złożono 149,5 tys. tych formularzy. Stanowiło to 13,10% ogółu zgłoszeń. Rzadko składano je osobiście na sali obsługi klientów – tylko 2,01% z nich. Jedynie 0,01% dokumentów trafiło do ZUS przez urzędomat.

3. Zgłoszenia umów o dzieło w poszczególnych miesiącach

W styczniu 2021 r. 8,6 tys. podmiotów zgłaszających umowy o dzieło przekazało 36,6 tys. formularzy ZUS RUD. Zawierały one informacje o 60,2 tys. umów. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres 2.

Wykres 2. Podmioty zgłaszające umowy o dzieło, składane formularze oraz zgłoszone umowy w 2021 r.*

* Liczba złożonych formularzy ZUS RUD nie obejmuje tych, które zawierały zapisy nieobowiązujące, zostały wycofane lub nieślusnie wystane.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Liczba podmiotów, które złożyły ZUS RUD w 2021 r. wynosiła 74,4 tys. W ujęciu miesięcznym średnio 17,2 tys. podmiotów informowało ZUS o zleceniu wykonania umowy o dzieło. Natomiast największa liczba podmiotów, które złożyły ZUS RUD wystąpiła w grudniu 2021 r. i wyniosła 22 tys.

W 2021 r. przekazano łącznie 1 140,9 tys. zgłoszeń ZUS RUD, co daje średnio na miesiąc nieco ponad 95 tys. zgłoszeń. Największa natomiast liczba zgłoszeń została przekazana w grudniu 2021 r. i wyniosła 124,4 tys. Zgłoszenia umów o dzieło mogą być składane również w trybie korekty. Takich zgłoszeń było w tym okresie 12,7 tys.

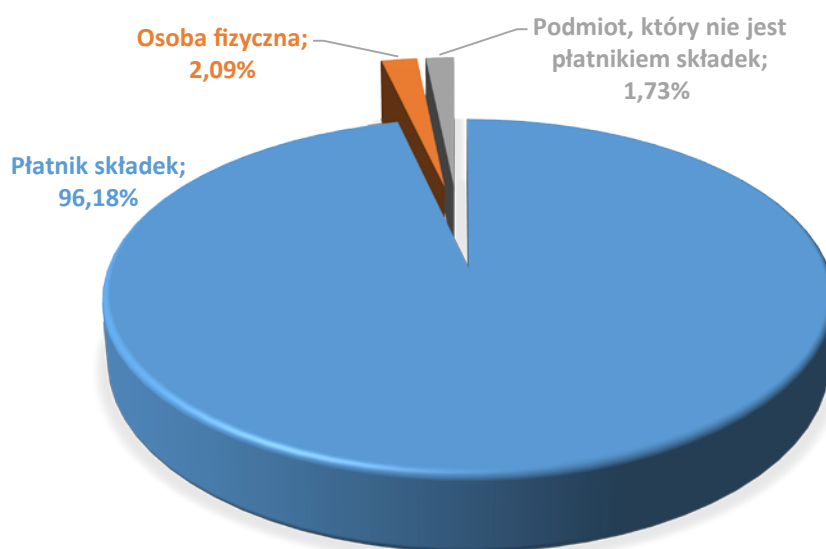
Złożone ZUS RUD w 2021 r. zawierały natomiast informacje o nieco ponad 1,7 mln umów. W ujęciu miesięcznym można stwierdzić, że przeciętnie liczba zgłaszanych umów o dzieło wynosiła 143,8 tys. Największa liczba umów została zgłoszona, tak jak w przypadku liczby zgłaszających oraz złożonych ZUS RUD, w grudniu 2021 r. i wyniosła 196,9 tys.

4. Zgłaszający umowę o dzieło

4.1. Rodzaje podmiotów zgłaszających umowę o dzieło

W 2021 r. 74,4 tys. podmiotów zgłosiło umowy o dzieło. Największą grupę stanowili płatnicy składek zarejestrowani w ZUS. 71,5 tys. z nich zgłosiło umowy o dzieło w 2021 r. Stanowili 96,18% podmiotów, które to zrobiły. Osób fizycznych, które zgłosiły do ZUS umowę o dzieło, a nie są płatnikami składek, było 1552. Jest to 2,09% ogółu zgłaszających. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres 3.

Wykres 3. Rodzaje podmiotów zgłaszających umowy o dzieło w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Tabela 2. Rodzaje podmiotów zgłaszających umowy o dzieło w 2021 r.

Zgłaszający umowy o dzieło	Liczba podmiotów	Liczba złożonych ZUS RUD*
Płatnik składek	71 530	1 132 433
Osoba fizyczna	1 552	4 523
Podmiot, który nie jest płatnikiem składek	1 285	3 600
Razem	74 367	1 140 556

* W 373 formularzach ZUS RUD nie można zidentyfikować zgłaszającego. Dlatego liczba ZUS RUD jest inna niż w tabeli 1, która dotyczy sposobów zgłoszenia umów o dzieło do ZUS.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Tabela 3. Złożone formularze ZUS RUD, wykonawcy oraz zgłoszone umowy o dzieło w 2021 r., według rodzaju podmiotu zgłaszającego

	Płatnicy składek	Osoby fizyczne	Podmioty, które nie są płatnikami składek
Liczba złożonych ZUS RUD*	1 132 433	4 523	3 600
Liczba wykonawców**	361 296	2 998	2 477
Liczba umów***	1 715 363	5 365	3 753

* W 373 formularzach ZUS RUD nie można zidentyfikować zgłaszającego. Dlatego liczba ZUS RUD jest tu inna niż w tabeli 1, która dotyczy sposobów zgłoszenia umów o dzieło do ZUS.

** Łączna liczba wykonawców jest większa od unikalnej liczby wykonawców umów o dzieło (337,3 tys.), ponieważ tego samego wykonawcę mógł zgłosić więcej niż jeden podmiot.

*** Dla 394 umów nie można zidentyfikować zgłaszającego podmiotu.

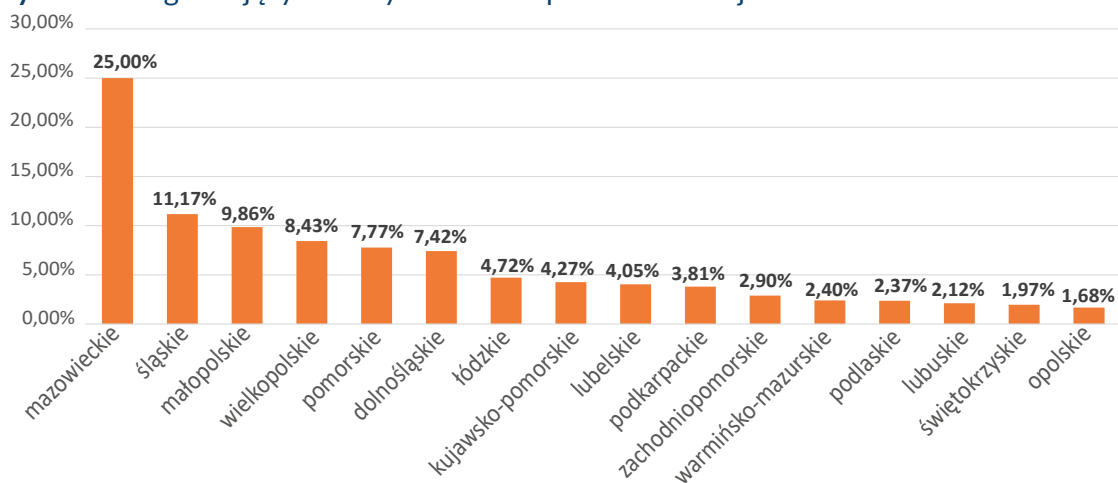
Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Analiza zgłoszeń wykazuje również, że ZUS RUD przekazywały podmioty, które nie miały takiego obowiązku. Zgłaszających umowy o dzieło, których nie zidentyfikowano w Kompleksowym Systemie Informatycznym ZUS jako płatników składek lub osoby fizyczne, było 1285 (1,73% ogółu zgłaszających). Podmioty, które nie były płatnikami składek ani osobami fizycznymi, ale złożyły ZUS RUD, to m.in. wspólnoty mieszkaniowe, fundacje, stowarzyszenia.

4.2. Zgłaszający umowy o dzieło w podziale na województwa

Podział na województwa liczby zgłoszeń umów o dzieło przeprowadzono na podstawie adresu płatników składek, którzy zgłosili takie umowy. Najwięcej było tych z województwa mazowieckiego. Najmniej było ich w województwie opolskim. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres 4.

Wykres 4. Zgłaszający umowy o dzieło w podziale na województwa w 2021 r.

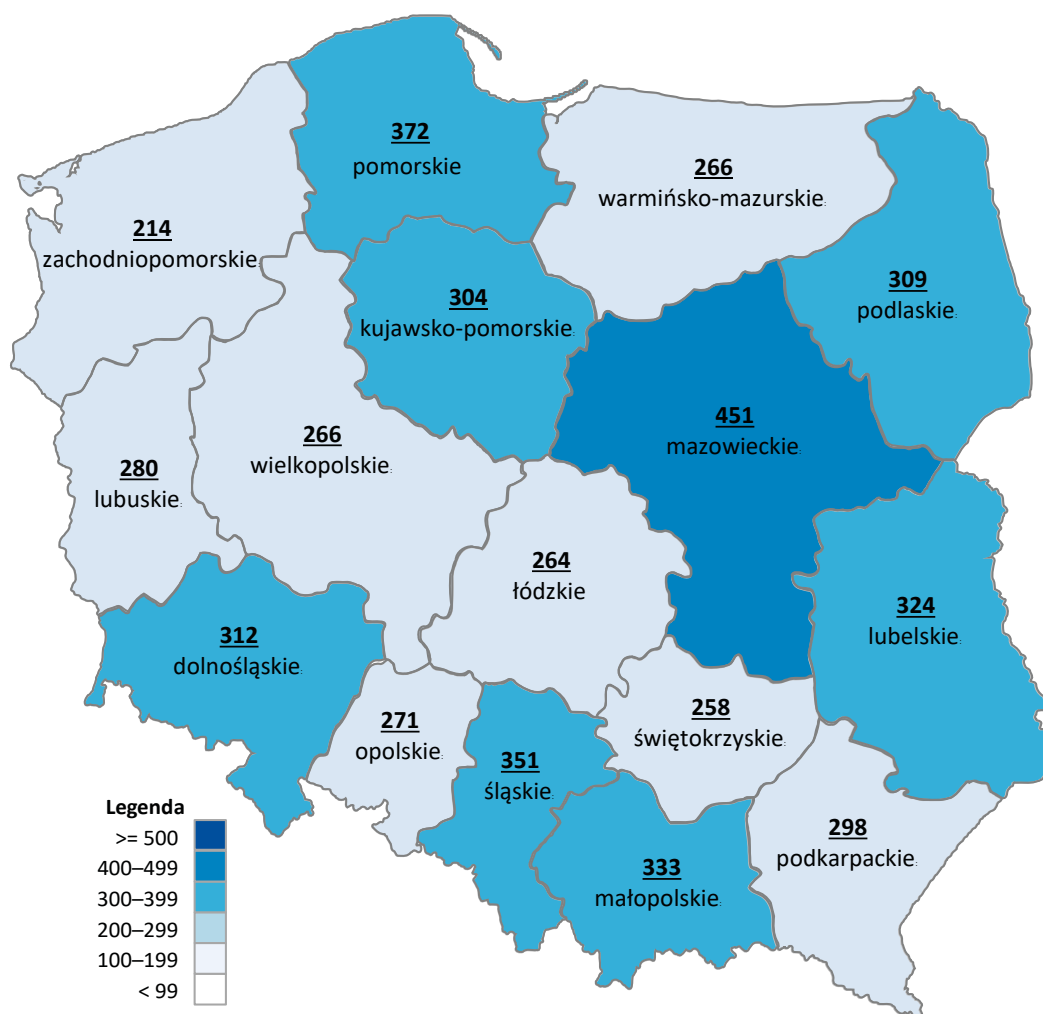

Nie można było ustalić województwa dla 0,06% zgłaszających umowę o dzieło, ponieważ nie podali oni odpowiednich danych w ZUS RUD.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Mniejsze zróżnicowanie pomiędzy województwami widać w analizie liczby płatników składek, którzy zgłosili umowy o dzieło, w przeliczeniu na 10 tys. aktywnych płatników składek. W takim ujęciu najwięcej płatników przekazało ZUS RUD w województwie mazowieckim, bo 451 na 10 tys. aktywnych płatników. Najmniej – w województwie zachodniopomorskim – 214 na 10 tys. aktywnych płatników. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres 5.

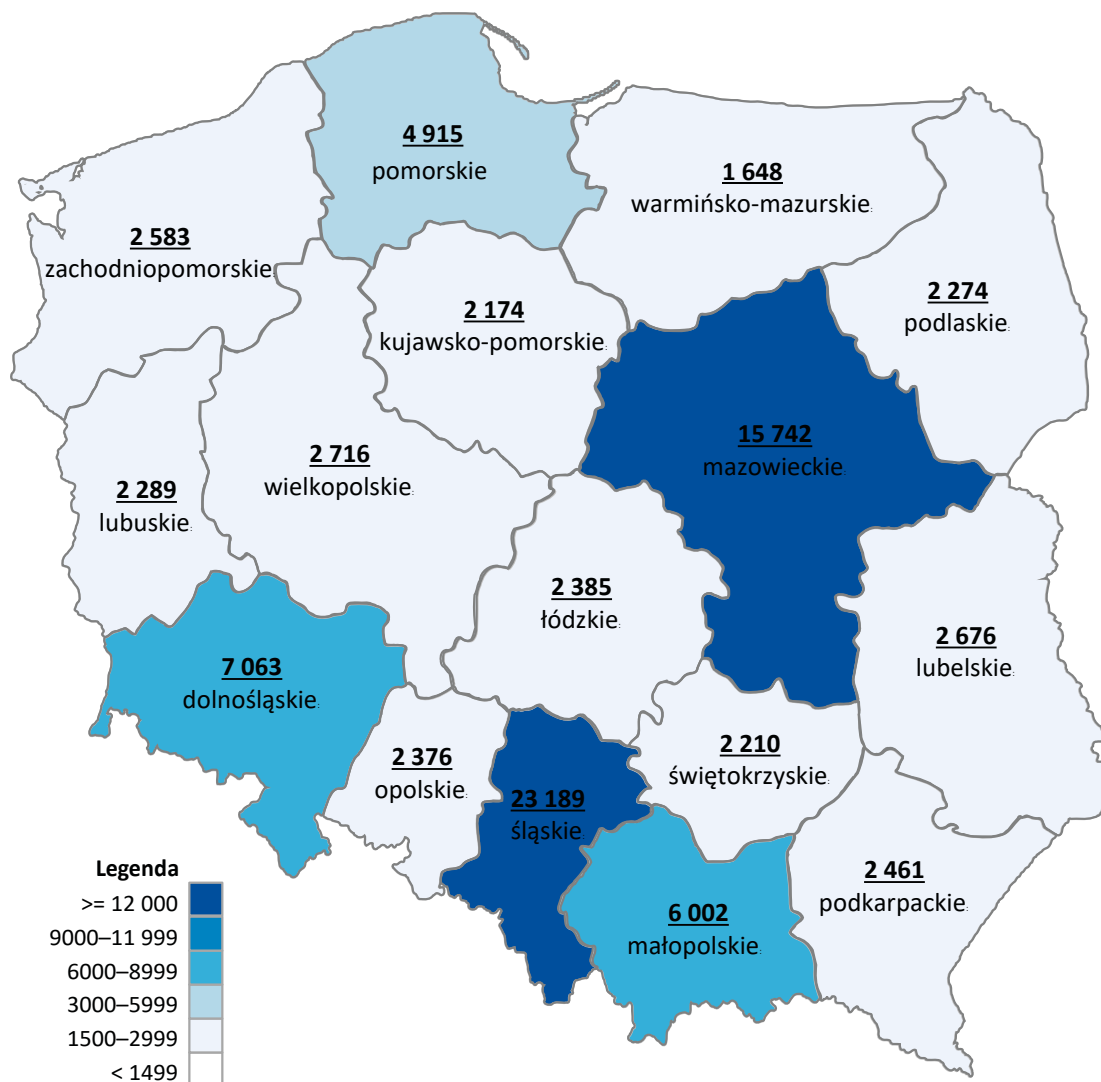
Wykres 5. Płatnicy składek zgłaszający umowy o dzieło w 2021 r. w przeliczeniu na 10 tys. płatników składek, według województw

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Większe różnice pomiędzy województwami widać w liczbie zgłoszonych umów o dzieło w przeliczeniu na 10 tys. płatników składek. Najwięcej umów o dzieło na 10 tys. płatników składek zgłoszono w województwie śląskim – 23 189 umów oraz w województwie mazowieckim – 15 742. Najmniej umów o dzieło zgłoszono w województwie warmińsko-mazurskim – 1648 na 10 tys. płatników składek. Szczegółowe dane prezentuje wykres 6.

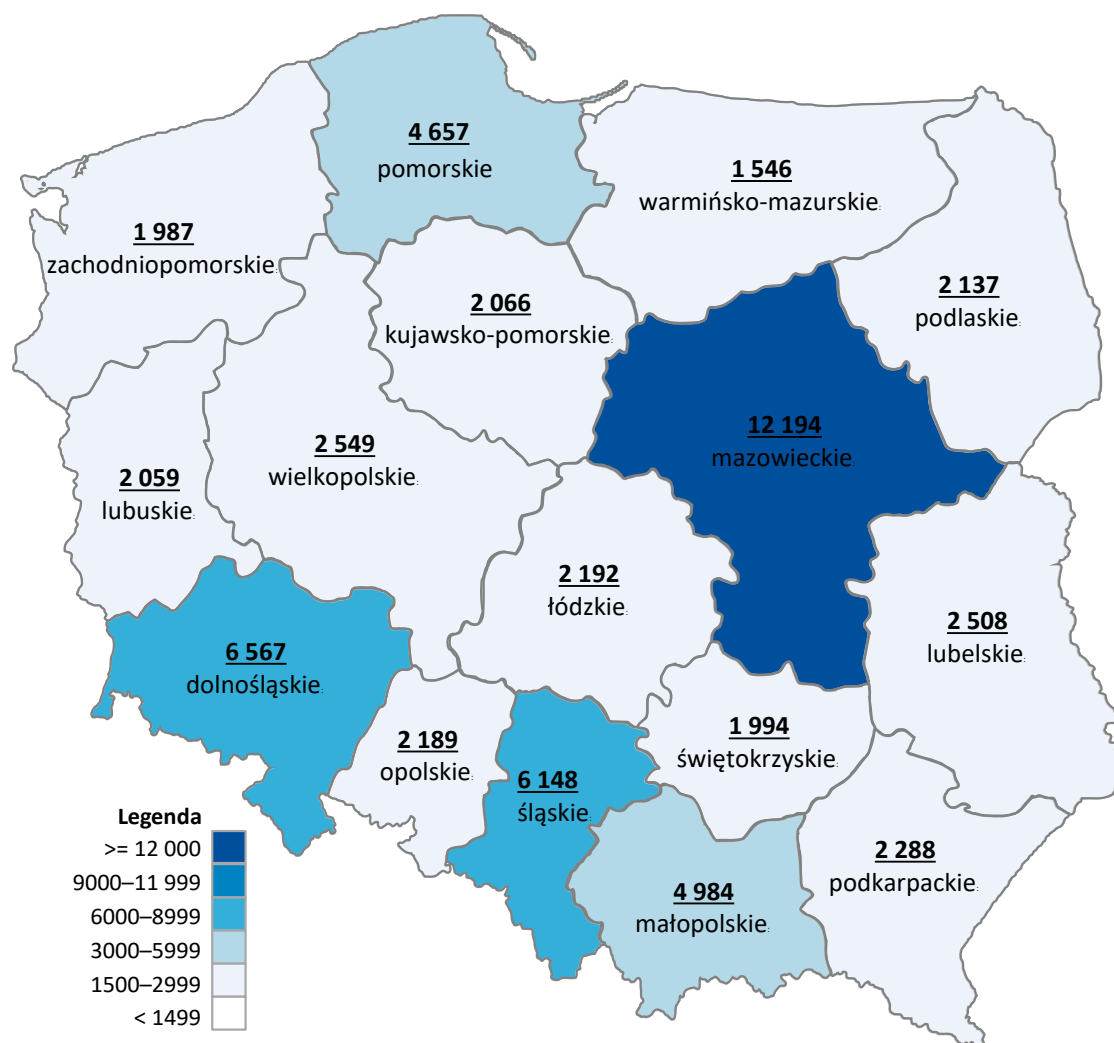
Wykres 6. Zgłoszone umowy o dzieło w przeliczeniu na 10 tys. płatników składek, według województw

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Najwięcej formularzy ZUS RUD na 10 tys. płatników składek złożono w województwie mazowieckim – 12 194 formularzy oraz w województwie dolnośląskim – 6567. Najmniej formularzy ZUS RUD złożono w województwie warmińsko-mazurskim – 1546 na 10 tys. płatników składek. Szczegółowe dane prezentuje wykres 7.

Wykres 7. Złożone formularze ZUS RUD w przeliczeniu na 10 tys. płatników składek, według województw

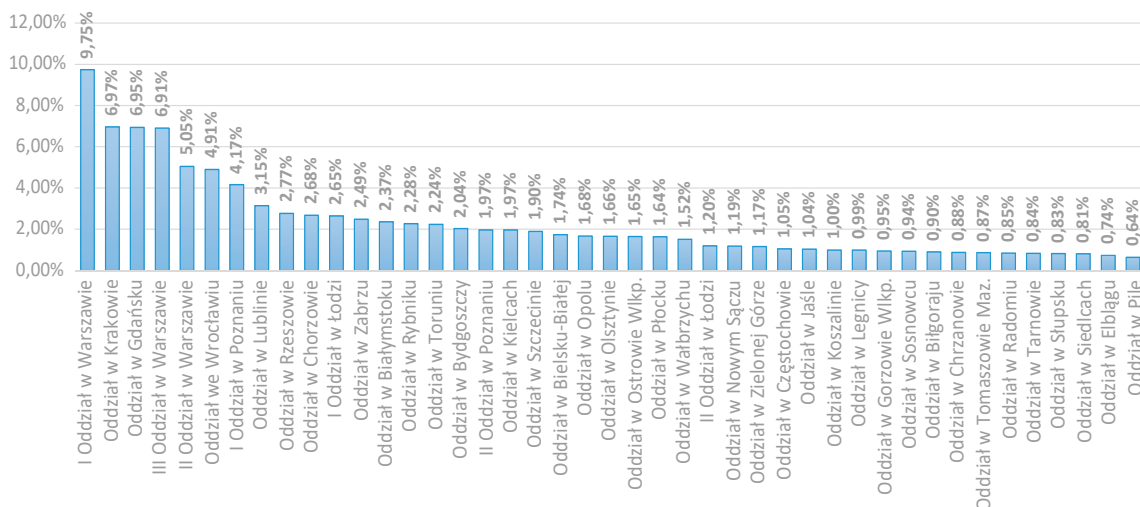

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

4.3. Zgłaszający umowy o dzieło w podziale na oddziały ZUS

Analizę zgłoszeń umów o dzieło w podziale na oddziały ZUS przeprowadzono na podstawie danych płatników składek, którzy zgłosili takie umowy. Najwięcej ich było z obszaru, który obsługuje I Oddział ZUS w Warszawie, a najmniej z terenu Oddziału ZUS w Pile. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres 8.

Wykres 8. Zgłaszający umowy o dzieło w podziale na oddziały ZUS w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

5. Wykonawcy umów o dzieło

5.1. Płeć wykonawców umów o dzieło

W 2021 r. zgłoszono 337,3 tys. wykonawców umów o dzieło. Więcej wśród nich było mężczyzn. Stanowili oni 53,01% wykonawców. Podział ze względu na płeć przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Płeć wykonawców umów o dzieło w 2021 r.

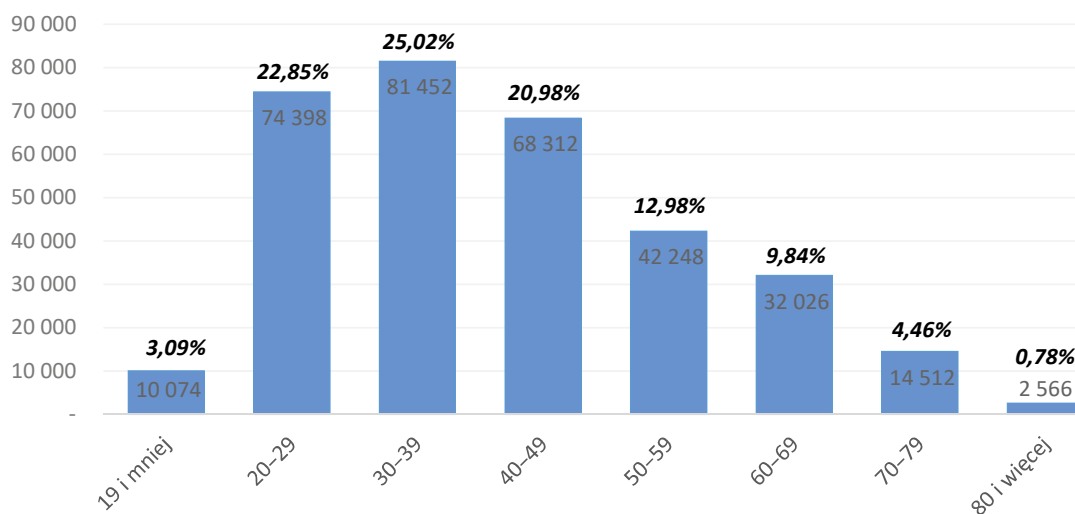
Analiza uwzględniła 325,6 tys. osób, których numer PESEL podano w formularzu ZUS RUD.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

5.2. Wiek wykonawców umów o dzieło

Największa grupa wykonawców umów o dzieło to osoby w wieku 30–39 lat. Było ich 81,4 tys. Stanowi to 25,02% wszystkich zgłoszonych. Szczegółowe dane o wieku osób, które wykonywały umowy o dzieło przedstawia wykres 10, a informacje o wieku osób wraz z podziałem na płeć wykres 11.

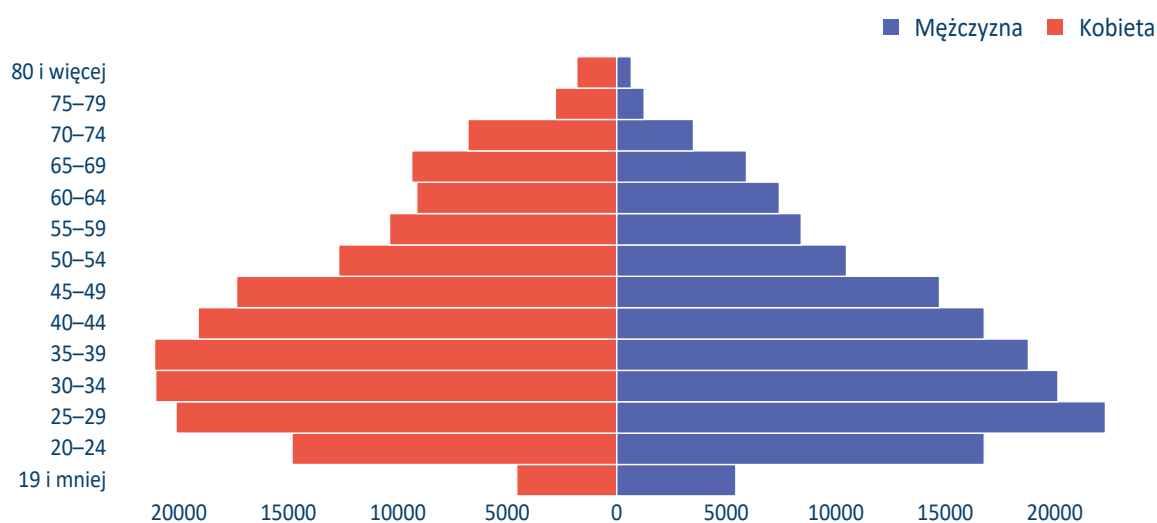
Wykres 10. Wiek wykonawców umów o dzieło w 2021 r.

Analiza uwzględnia 325,6 tys. osób, których numer PESEL podano w formularzu ZUS RUD.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Wykres 11. Wiek wykonawców umów o dzieło w 2021 r. w podziale na płeć

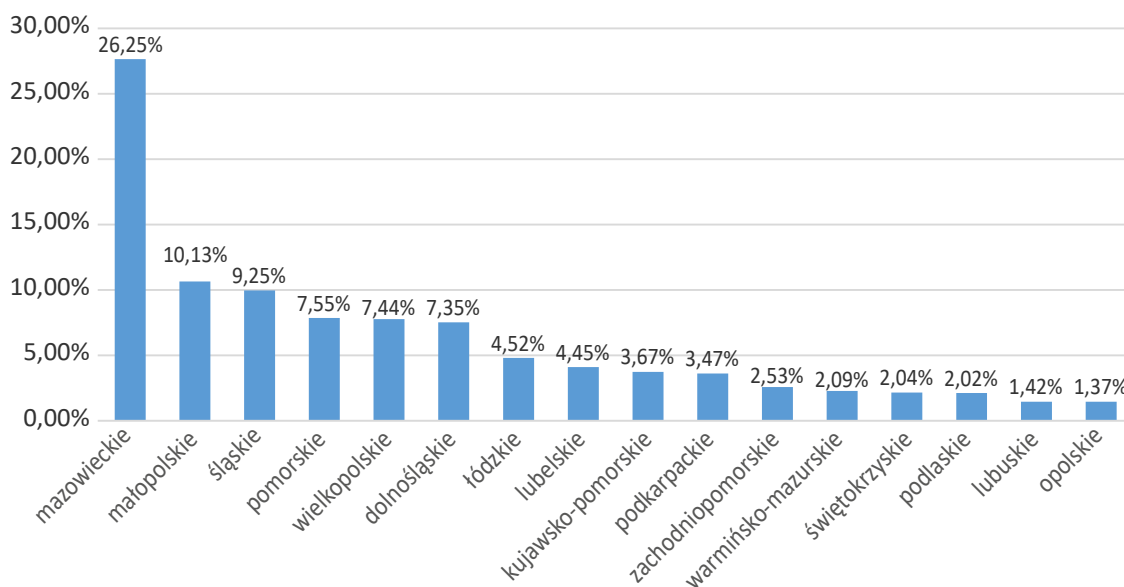
Analiza uwzględnia 325,6 tys. osób, których numer PESEL podano w formularzu ZUS RUD.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

5.3. Wykonawcy umów o dzieło w podziale na województwa

Najwięcej wykonawców umów o dzieło było z województwa mazowieckiego. Mieszkało tam 26,25% zgłoszonych wykonawców. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres 12.

Wykres 12. Wykonawcy umów o dzieło w podziale na województwo zamieszkania w 2021 r.

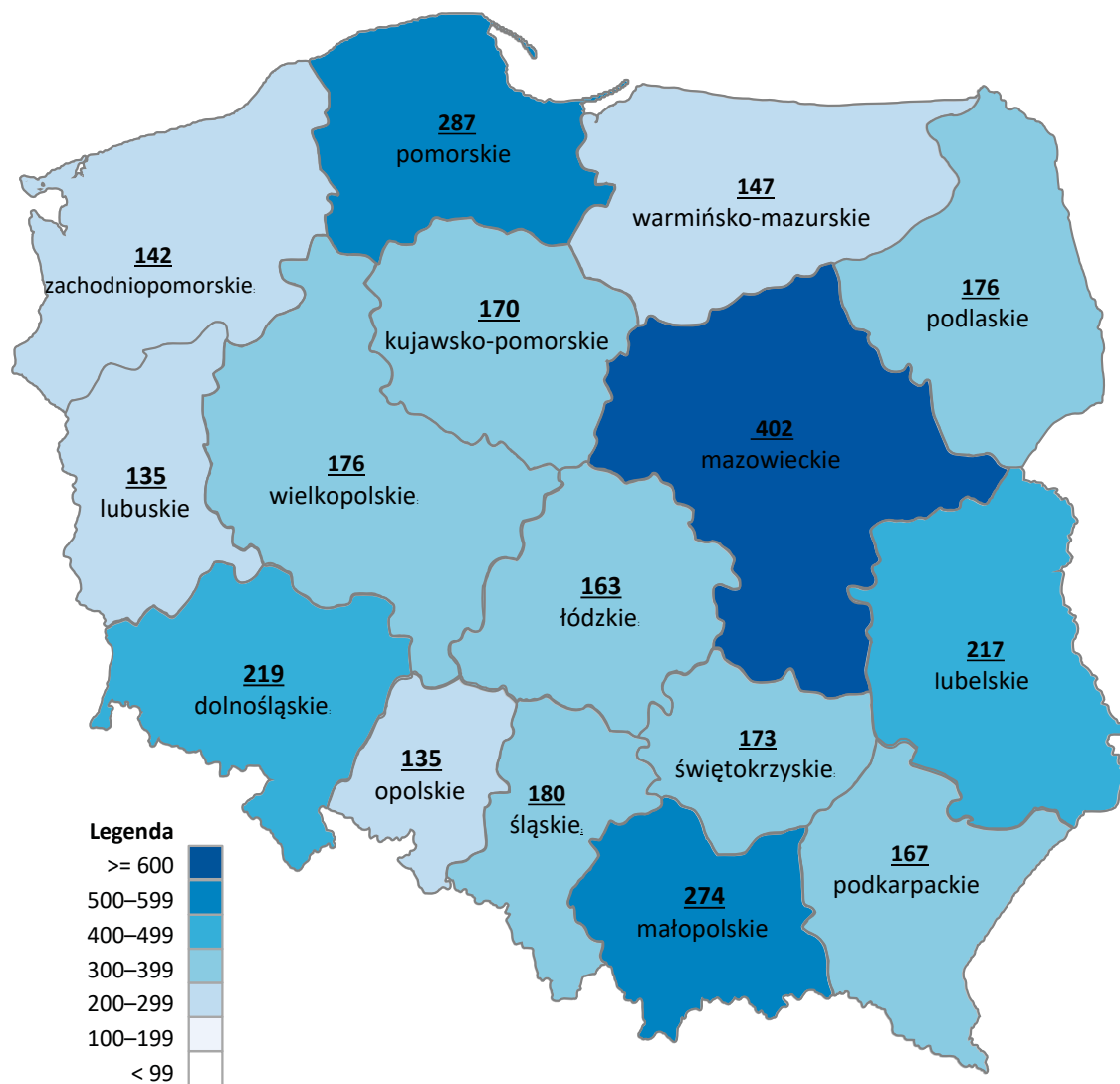

Nie można było ustalić województwa dla 4,45% zgłaszających umowę o dzieło, ponieważ nie podali oni odpowiednich danych w ZUS RUD.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Poszczególne województwa różnią się również liczbą wykonawców umów o dzieło w przeliczeniu na 10 tys. ubezpieczonych. Najwięcej wykonawców zgłoszono w województwie mazowieckim, było ich 402 na 10 tys. ubezpieczonych. Najmniej wykonawców zgłoszono w województwie lubuskim i opolskim. Było ich tam – 135 na 10 tys. ubezpieczonych. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres 13.

Wykres 13. Wykonawcy umów o dzieło w 2021 r. w przeliczeniu na 10 tys. ubezpieczonych według województw

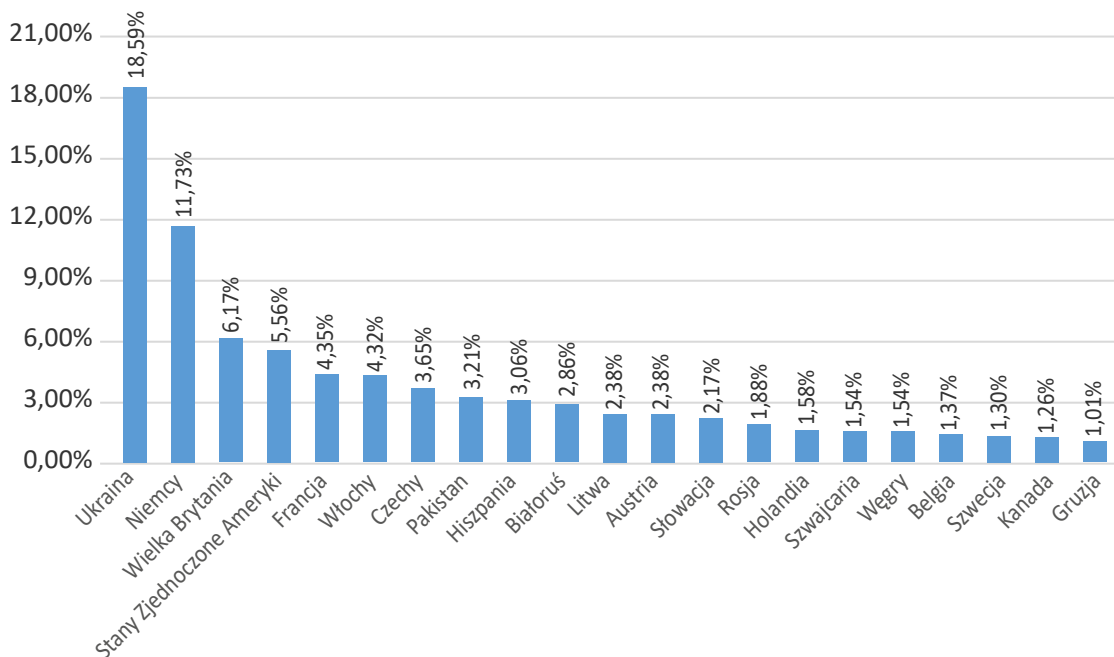

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

5.4. Cudzoziemcy jako wykonawcy umów o dzieło

Cudzoziemcy zostali wykazani na 6,4 tys. formularzy ZUS RUD i pochodzili ze 125 krajów⁵. Największą grupę stanowią Ukraińcy 18,59% oraz Niemcy 11,73%. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres 14.

Wykres 14. Cudzoziemcy wykazani na formularzu ZUS RUD w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

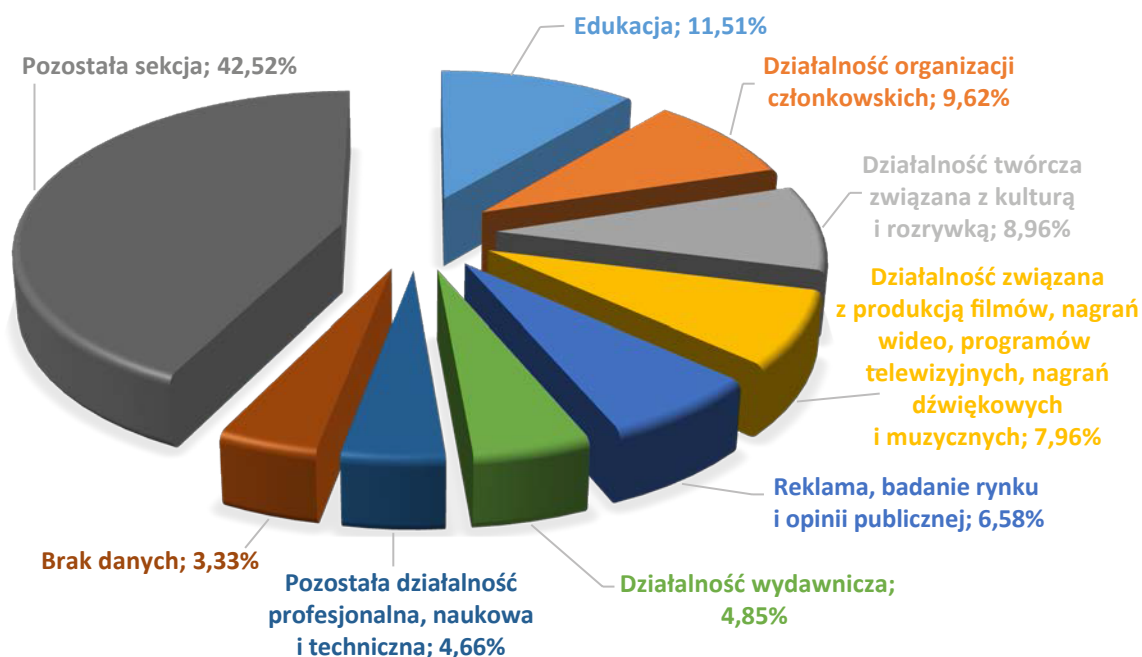
Pozostałe kraje stanowią 18,09% a wśród nich można wymienić obywateli z takich krajów jak Laos, Nepal, Benin czy Palau.

5.5. Wykonawcy umów o dzieło według rodzaju działalności płatników składek w klasyfikacji PKD

Kilku płatników składek mogło zgłosić tę samą osobę jako wykonawcę umowy o dzieło. Dlatego poniższa analiza objęła 431,5 tys. osób, czyli więcej niż unikalnych wykonawców umów o dzieło, których było 337,3 tys. Rozkład liczby wykonawców umów o dzieło według rodzaju działalności płatników składek różni się od rozkładu liczby podziału płatników składek według tego samego kryterium (por. cz. 7.2). Najwięcej osób zgłosili płatnicy składek, których działalność to edukacja. Takich osób było 49 684 (co stanowiło 11,51%). Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres 15.

⁵ Analizie poddano 6439 zgłoszeń ZUS RUD, w których została wskazana narodowość wykonawcy umowy o dzieło inna niż polska.

Wykres 15. Wykonawcy umów o dzieło według rodzaju działalności zgłaszającego płatnika składek w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Inne rodzaje działalności płatników składek, którzy zgłosili stosunkowo dużo wykonawców umów o dzieło, to:

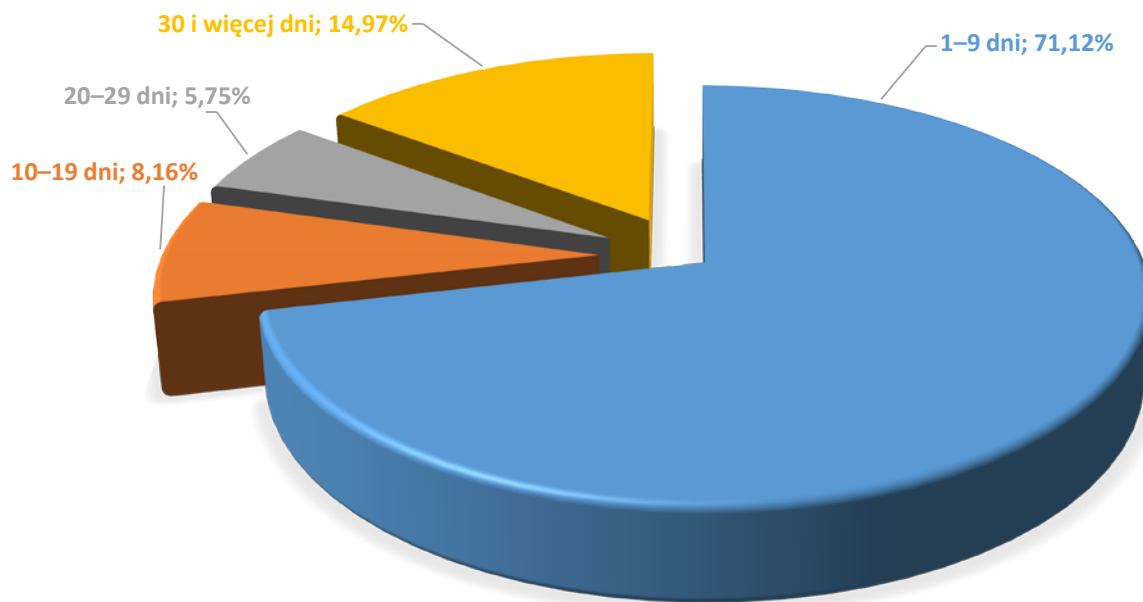
- działalność organizacji członkowskich – 41 507 wykonawców (11,51%) – zgłosiło ich 5174 płatników składek,
- działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką – 38 675 wykonawców (8,96%) – zgłosiło ich 3282 płatników składek,
- działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych – 34 357 wykonawców (7,96%) – zgłosiło ich 1751 płatników składek,
- reklama badanie rynku i opinii publicznej – 28 413 wykonawców (6,58%) – zgłosiło ich 2623 płatników składek,
- działalność wydawnicza – 20 922 wykonawców (4,85%) – zgłosiło ich 1308 płatników składek,
- pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 20 100 wykonawców (4,66%) – zgłosiło ich 2209 płatników składek.

Z tych działów PKD zgłoszono 54,15% wszystkich wykonawców umów o dzieło. Z pozostałych działów zgłoszono 42,52% wykonawców. Danych o PKD nie było dla 3,33% podmiotów.

6. Średnia długość trwania umów o dzieło

Średni okres, na który zawarto umowy o dzieło, to 21,9 dnia. Umowy o dzieło najczęściej zawierano na nie dłużej niż 9 dni. W 38 599 dokumentach ZUS RUD nie zapisano daty zakończenia umowy. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres 16.

Wykres 16. Okres zgłaszanych umów o dzieło w 2021 r.

Analiza dotyczy 1 686 276 umów, które zgłoszono z ich datą rozpoczęcia i zakończenia.

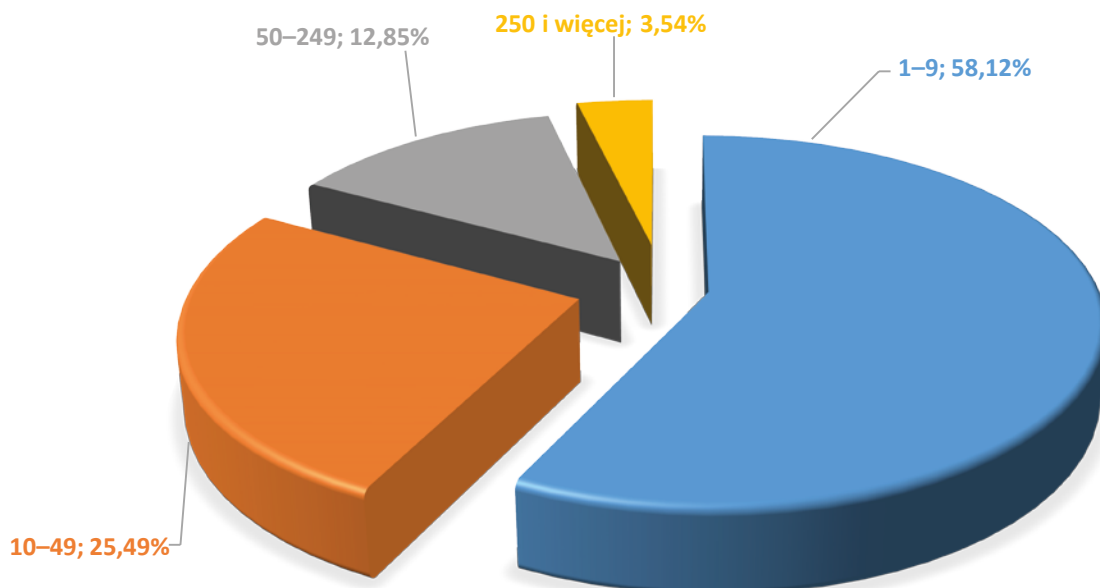
Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

7. Struktura płatników składek zgłaszających umowy o dzieło

7.1. Podział płatników składek zgłaszających umowy o dzieło ze względu na liczbę ubezpieczonych

Najwięcej płatników składek, którzy zgłaszali umowę o dzieło, miało nie więcej niż 9 ubezpieczonych. Takich płatników było 37 462. Stanowi to 58,12% ogółu płatników składek zgłaszających umowy o dzieło. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres 17.

Wykres 17. Płatnicy składek zgłaszający umowy o dzieło w 2021 r. w podziale według liczby ubezpieczonych na podstawie ZUS DRA za listopad 2020 r.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Tabela 4. Liczba płatników składek, którzy złożyli ZUS RUD w podziale według liczby ubezpieczonych wykazanych w ZUS DRA za listopad 2020 r.

Liczba ubezpieczonych według kategorii	Liczba płatników składek
1-9	37 462
10-49	16 432
50-249	8 281
250 i więcej	2 281

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Najmniejsza grupa płatników składek zgłaszających umowy o dzieło miała więcej niż 250 ubezpieczonych. Takich płatników było 2281. Stanowi to 3,54% ogółu.

7.2. Podział płatników składek zgłaszających umowy o dzieło ze względu na rodzaj działalności w klasyfikacji PKD

Żaden rodzaj działalności w klasyfikacji PKD nie przeważał wśród płatników składek, którzy złożyli ZUS RUD. Najrzadszy rodzaj działalności, którym było górnictwo rud metali, wykonywały tylko 2 podmioty (0,002% wszystkich zgłaszających). Najwięcej płatników składek, którzy zgłaszali umowy o dzieło, zajmowało się architekturą i inżynierią, badaniami oraz analizami technicznymi. Było ich 6009 (8,40% ogółu). Wykonawców zgłoszonych w tej branży było 13 363 (podział wykonawców według rodzaju działalności zgłaszających ich płatników zawarto w pkt 5.4). Na poniższym wykresie 18 wskazano rodzaje działalności, których udział przekraczał 3%.

Wykres 18. Płatnicy składek zgłaszający umowy o dzieło w podziale na rodzaje działalności według klasyfikacji PKD w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

Inne najczęstsze rodzaje działalności w klasyfikacji PKD płatników składek, którzy zgłaszali umowy o dzieło, to:

- działalność organizacji członkowskich – 5174 płatników składek (7,23%) zgłosiło 41 507 wykonawców,
- edukacja – 3977 płatników składek (5,56%) zgłosiło 49 684 wykonawców,
- działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką – 3282 płatników składek (4,59%) zgłosiło 38 675 wykonawców,
- handel hurtowy z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi – 3235 płatników składek (4,52%) zgłosiło 8733 wykonawców,
- handel detaliczny z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi – 2950 płatników składek (4,12%) zgłosiło 9035 wykonawców,

- działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana – 2931 płatników składek (4,10%) zgłosiło 15 170 wykonawców,
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 2789 płatników składek (3,90%) zgłosiło 4331 wykonawców,
- administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna – 2641 płatników składek (3,69%) zgłosiło 17 899 wykonawców,
- reklama badanie rynku i opinii publicznej – 2623 płatników składek (3,67%) zgłosiło 28 413 wykonawców,
- pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 2209 płatników składek (3,09%) zgłosiło 20 100 wykonawców.

Do tych działów PKD należało 52,87% ogółu płatników składek, którzy zgłosili ZUS RUD. Natomiast 44,58% stanowią pozostałe działy PKD. Nie można było określić branży dla 2,55% płatników składek.

8. Działy PKD najczęstsze w województwach wśród płatników składek zgłaszających umowę o dzieło

W trakcie analizy ustalono również rodzaje działalności w klasyfikacji PKD, które prowadzili płatnicy składek w poszczególnych województwach. W poniższej tabeli 5 zaprezentowano po 5 działów PKD o najwyższym udziale w poszczególnych województwach.

**Tabela 5. Działy PKD Dominujące w województwach
według zgłaszającego płatnika składek**

Województwo	Dział PKD	Udział
Dolnośląskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	10,52%
	działalność organizacji członkowskich	6,39%
	edukacja	5,35%
	działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	5,00%
	działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	4,90%
Kujawsko-pomorskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	6,84%
	działalność organizacji członkowskich	6,39%
	edukacja	5,04%
	działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	5,04%
	administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna	5,04%

Województwo	Dział PKD	Udział
Lubelskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	8,43%
	administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna	6,74%
	edukacja	6,46%
	działalność organizacji członkowskich	6,46%
	działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	5,49%
Lubuskie	działalność organizacji członkowskich	9,05%
	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	6,68%
	edukacja	6,54%
	administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna	6,21%
	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5,42%
Łódzkie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	9,40%
	działalność organizacji członkowskich	7,14%
	edukacja	5,75%
	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	5,16%
	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	4,83%
Małopolskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	8,92%
	działalność organizacji członkowskich	8,73%
	edukacja	5,70%
	działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	5,20%
	działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	4,72%
Mazowieckie	działalność organizacji członkowskich	8,86%
	reklama, badanie rynku i opinii publicznej	6,64%
	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	6,10%
	edukacja	5,15%
	działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	5,06%

Województwo	Dział PKD	Udział
Opolskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	7,89%
	działalność organizacji członkowskich	7,56%
	administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna	6,23%
	działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	5,81%
	edukacja	5,81%
Podkarpackie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	8,00%
	administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna	6,31%
	działalność organizacji członkowskich	6,24%
	edukacja	5,80%
	działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	4,96%
Podlaskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	10,74%
	działalność organizacji członkowskich	9,68%
	administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna	6,84%
	działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	5,31%
	edukacja	5,25%
Pomorskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	10,51%
	działalność organizacji członkowskich	5,76%
	edukacja	5,60%
	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	4,12%
	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4,09%
Śląskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	11,38%
	edukacja	5,84%
	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5,77%
	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	5,19%
	działalność organizacji członkowskich	5,17%

Województwo	Dział PKD	Udział
Świętokrzyskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	8,45%
	administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna	8,09%
	działalność organizacji członkowskich	6,74%
	działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	5,68%
	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	4,40%
Warmińsko-mazurskie	działalność organizacji członkowskich	8,03%
	administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna	7,45%
	edukacja	6,75%
	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	6,29%
	działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	6,11%
Wielkopolskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	7,73%
	edukacja	5,92%
	działalność organizacji członkowskich	5,74%
	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	5,57%
	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	5,08%
Zachodniopomorskie	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	8,62%
	działalność organizacji członkowskich	6,60%
	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5,54%
	edukacja	5,20%
	administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna	5,15%

9. Przedmiot umowy na formularzu ZUS RUD

W ramach analizy przeprowadzono również syntetyczną klasyfikację umów ze względu na jej przedmiot. Należy przy tym zaznaczyć, że podmiot, który uzupełnia przedmiot umowy na formularzu ZUS RUD może wprowadzić dowolną informację. Dlatego w przeprowadzonej analizie wykorzystano metody eksploracji tekstu (*text mining*), czyli procesu przekształcania nieustrukturyzowanego tekstu w dane strukturalne w celu łatwiejszej analizy⁶. Wyniki analizy wskazujące 10 najczęściej występujących zagadnień wskazywanych w ramach przedmiotu umów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Najczęściej występujące przedmioty umów zgłaszane na ZUS RUD

Lp.	Przedmiot umowy	Procentowo najczęściej występujące przedmioty umów
1	Napisanie artykułu	26,51%
2	Wykonanie autorskiego oznaczonego materiału dziennikarskiego	3,24%
3	Raport	1,86%
4	Wykonanie pracy badawczej	0,85%
5	Statystowanie w serialu	0,64%
6	Artystyczne wykonanie roli wraz z przekazaniem praw do wizerunku	0,49%
7	Przeprowadzenie badania ewaluacyjnego wskaźników jakości obsługi klienta wraz z opracowaniem raportu końcowego z badania	0,49%
8	Wykonanie dialogów lub innych tekstów i utworów muzycznych w celu wykorzystania do ścieżki dialogowej dubbing lub wersja lektorska	0,37%
9	Ocena merytoryczna projektu zgodnie z kryteriami wyboru projektów	0,35%
10	Udzielenie konsultacji medycznych do projektu badawczego	0,33%

Źródło: opracowanie własne Zespołu Analizy Ryzyka.

10. Podsumowanie

Przewidziany regulacjami zakres informacyjny przekazywany na formularzu ZUS RUD, w powiązaniu z danymi dotyczącymi podmiotu zgłaszającego umożliwia prowadzenie wielu analiz, począwszy od oceny dynamiki dokonywanych zgłoszeń w ciągu roku, rodzaju podmiotów dokonujących zgłoszeń, przedmiotu ich działalności, czy też wielkości, a także z uwzględnieniem cech takich jak wiek wykonawców, czy okres zawieranych umów.

⁶ Przeprowadzona analiza miała charakter pilotażowy i będzie rozwijana.

Przeprowadzone analizy dokumentów ZUS RUD złożonych w 2021 r., które zostały przedstawione w niniejszym opracowaniu pozwalają na wyciągnięcie m.in. następujących wniosków:

- największa liczba zgłoszeń dokonywana jest za pośrednictwem kanału PUE, co świadczy na znaczny stopień elektronicznej komunikacji płatników składek z ZUS;
- najmniejsza liczba umów o dzieło została odnotowana na początku roku, co może świadczyć o sezonowości, jednak w pierwszym roku obowiązywania przepisów może również wskazywać na okres dostosowywania się do nich. Niemniej jednak wzrost liczby zawieranych umów można obserwować w okresie od czerwca do października 2021 r. oraz w grudniu 2021 r., co mogło być powiązane z poziomem aktywności gospodarczej jak i wzrostem zapotrzebowania zleceniodawców na wykonywanie działalności w tej formie;
- liczba płatników składek zgłaszających wykonanie umowy o dzieło w odniesieniu na 10 tys. płatników była najwyższa w woj. mazowieckim (451), a pozostałe województwa można podzielić zasadniczo na dwie grupy od 214 do 298 (8 województw) i od 304 do 372 (7 województw).
- częstość zawierania umów o dzieło znacząco różni się w zależności od województwa – najwięcej umów o dzieło w przeliczeniu na 10 tys. płatników składek zostało zgłoszonych w śląskim (23,2 tys.), a najmniej w warmińsko-mazurskim (1,6 tys.);
- wykonawcy umów o dzieło w nieco ponad 80% byli w wieku od 20 do 60 lat, przy czym więcej umów o dzieło zostało zawartych z mężczyznami (53%);
- umowy o dzieło w większości przypadków zawierane są na okresy nie dłuższe niż 9 dni (w 2021 r. zgłoszono nieco ponad 70% takich umów).

Przeprowadzona analiza dotycząca cudzoziemców wskazuje, że największa liczba zagranicznych wykonawców umów o dzieło pochodzi z Ukrainy (18,6%), w dalszej kolejności mieliśmy obywateli Niemiec (11,7%), czy też Wielkiej Brytanii (6,2%). Ciekawostką może stanowić to, że zgłoszeni wykonawcy umów o dzieło pochodzili łącznie ze 125 krajów, w tym np. Laosu, Nepalu, Beninu, czy Palau.

Pierwszy rok funkcjonowania obowiązku zgłaszania umów o dzieło daje możliwość wyciągnięcia pierwszych, wstępnych wniosków. Na podstawie danych dotyczących liczby zgłoszonych umów o dzieło i ich wykonawców, w porównaniu do liczby ubezpieczonych w systemie ubezpieczeń społecznych, wynika że nie jest to skala o której domniemywano przed wprowadzeniem rejestru umów o dzieło. Należy jednak wziąć pod uwagę, że w ramach działań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wykrywane są przypadki, w których występuje błędne kwalifikowanie wykonywanego zatrudnienia jako umowy o dzieło, mimo że okoliczności pracy wskazują na umowę zlecenia, czy też umowę o pracę. Dlatego też wraz z ograniczaniem nieprawidłowości w tym zakresie, powinno dojść do ograniczenia zawierania tego typu umów.

www.zus.pl/e-wizyta

 @zus_pl

[linkedin.com/company/zus-pl](https://www.linkedin.com/company/zus-pl)

www.zus.pl

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH